

Изложба поводом јубилеја 20 година од повратка верске наставе у основне и средње школе у Републици Србији

У понедељак 27.

децембра 2021. године отварањем изложбе поводом јубилеја 20 година од повратка верске наставе у основне и средње школе у Републици Србији, заврешено је обележавање дана Основне школе „Боривоје Ж. Милојевић” у Крупњу. Изложба је постављена у свечаном делу школе и представља резултат сарадње вероучитеља и ученика. Поставка се састоји из две целине од којих једну чине радови ученика који су плод њихове креативности на часовима верске наставе током године, а други део изложбе објашњава статус верске наставе кроз историју у оквиру школског система у Србији.

Историјски део поставке ове изложбе, који је плод труда и

љубави вероучитеља Гвоздена Ненадовића, имао је за циљ да покаже како веронаука није уведена као нови предмет те школске 2001/2002. године већ да је представљала интегрални део система образовања од настанка модерне српске државе па све до 1952. године. Са доласком Доситеја Обрадовића у устанничкој Србији почиње организовање школства, где се у малој (основној) школи изучавао православни катихизис, Часослов и Псалтир а на Великој школи црквено појање. Први закон о школама је донет 1833. године, а доношењем Сретењског устава (1835.год.) Србија добија прве ministre, послови цркве и просвете се сједињују у оквиру истог министарства. Године 1836. био је издат план и програм за државне школе које су имале у свом наставном плану и програму веронауку. Прописом из 1844. године одређен је програм по разредима: Први разред: савладавање грађанске и црквене азбуке, почетак „писања по прегледалници“, певање и учење напамет одређених молитви; Други разред: читање српског и словенског, писање речи „по прегледалници“, учење напамет свештене историје, учење напамет рачунања све 4 рачунске радње, певање; Трећи разред: читање српских и словенских текстова наизменично, писање „по краснописанију на табли“, изучавање првог дела катихизиса, земљопис, рачуница, нужна општа знања. Систем организовања школа био је на основу црквених општина што видимо из „Устројенија основних школа у Књажевству Србији“ (1857) којим се предвиђа да „основне школе постоје у свим крајевима отечества у општинама црквеним и при црквама“ као и то да у оној црквеној општини која „има 400 домова а школу нема подигнуће се школа“.

Псалтир и Часослов, који су се до тада предавали у школама, биће укинута тек 1863. године. Све врсте школа које су у то време постојале: ниже, више и продужене, девојачке, народне, занатлијске, грађанске, реалне, гимназије у наставном плану и програму имале су науку о хришћанству што смо на нашој изложби представили изводом из летописа школе где се за поменуту годину у листи предмета на првом месту налази хришћанска наука.

Закон о народним школама (1914) доноси попис предмета који се уче у основној школи где се поново на првом месту налази „Хришћанска наука и црквено-словенско читање” а међу побројаним дужностима наставника налази се и та да су дужни водити децу у цркву где су учитељи дужни певати недељом и празником. Настава веронауке настављена је и за време аустроугарске окупације, што на изложби илуструје једно сведочанство из 1918. године на којем се као први предмет налази „наук вјере”, као и једна фотографија из 1916.

године на којој видимо ђаке са својим вероучитељем свештеником Петром Грујићем и војнике у аустроугарским униформама.

Закони Краљевине Југославије одређују да се верска настава предаје у свим државним и приватним школама као обавезан предмет уз сагласност црква и верских органа и поштовање одредаба школских закона. Наставне планове и програме прописује надлежни министар узимајући у обзир потребе верског образовања по предлогу Светог архијерејског Сабора за православну децу или других верских институција за децу других вероисповести. Уџбеници веронауке издају се у складу са законом а цркве и верске заједнице дају одобрење у погледу верске садржине. Наставу веронауке у државним основним школама могу изводити квалификовани парохијски свештеници, имами, жупници, духовна лица или посебно оспособљени вероучитељи. Уколико не постоји могућност ангажовања таквог кадра, веронауку ће предавати учитељи. Надлежна црквена и верска власт може одузети већ издато одобрење оним вероучитељима који наставу изводе супротно учењу цркве или верске заједнице.

Настава веронауке одвијала се и за време окупацију у Другом светском рату, што нам потврђује и изложено сведочанство из наведеног периода.

Фебруара 1945. године Поверенство за просвету Националног комитета ослобођења Југославије издало је одредбу по којој се

веронаука може поучавати у школама, али само као факултативни предмет „све дотле док не буде друкчије решено“. Према истој одредби веронауку могу предавати само они вероучитељи чије понашање није било супротно циљевима народноослободилачког покрета. Уставом ФНРЈ 1946. године одвојена је црква од државе и школе од цркве. Марта 1946. године донета је одлука да ће се настава веронауке одржавати ван редовног школског времена, у школским зградама, а веронауку као предмет не треба уносити у школска сведочанства, нити оцењивати ученике. Од 1. маја 1946. године вероучитељи више нису на платном списку државе. Усвајањем закона о народним школама децембра 1951. године веронаука је и службено забрањена у школама.

Веронаука је (као конфесионална верска настава) враћена у школе школске 2001/2002. године Уредбом Владе Републике Србије о организовању и остваривању верске наставе- алтернативног предмета у основној и средњој школи 24. јула 2001. године и иста Уредба је објављена у „Службеном гласнику РС“, бр.46/2001. Овај број Службеног гласника са овом Уредбом може се видети на овој изложби као и дневник из школске 2001/2002. године са првим уписаним часом веронауке од њеног повратка у нашој школи.

Посебан део изложбе посвећен је предстојећим нам радосним празницима Рођења Христовог и Савиндану; троструком јубилеју Светог владике Николаја поводом 140 година од рођења, 60 од упокојења и три деценије од преноса моштију из Америке у Србију, као и Светом Стефану Трношком чије се свете мошти налазе у нашој непосредној близини у манастиру Трноши а о коме деца са радошћу уче на часовима веронауке.

Основна школа „Боривоје Ж. Милојевић“ Крупањ представља пример добре праксе сарадње управе школе, наставног особља и стручних сарадника са вероучитељима, а и сама Рађевина по речима нашег оца и владике Лаврентија, који је и сам био ученик ове школе, представља један од најпобожнијих крајева наше епархије. Стога и не чуди податак да од укупно 808 ученика школе веронауку похађа 731 ученик.

На самом крају, уз изразе дубоког поштовања и љубави, захваљујем свима који су на било који начин помогли реализацију обележавања овог значајног јубилеја.

ФОТО ГАЛЕРИЈА

Вероучитељ

Гвозден Ненадовић